

88 . Alba Iulia | Comuna: Municipiul Alba Iulia | Județ: Alba | Punct: | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 1026.20

Perioade: Preistorie, Antichitate

Epoci: Epoca bronzului, Epoca romană

Tipuri sit: descoperire funerară

Autori: George Valentin Bounegru, Vitalie Bârcă, Cristinel Plantos, Costin Daniel Țuțuianu, Andrei Melincianu

Instituții: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Nr. autorizatie: 641

Data autorizatiei: 2021-11-15

Raport de cercetare arheologică sistematică Alba Iulia, jud. Alba, Punct: Bulevardul Republicii nr. 3

Raport

Proprietatea face parte din arealul mai extins pe care se întindea odinioară necropola nordică de la Apulum, necropolă cercetată începând cu finalul anilor '70 ai secolului trecut[1]. Obiectivele cercetării au fost generate de proiectul municipalității din Alba Iulia care vizau „Regenerarea urbană a zonei bazinului olimpic prin amenajarea de spații verzi și construirea unei baze sportive și de agrement”, investigația arheologică reprezentând o etapă prealabilă în vederea obținerii certificatului de descărcare de sarcină arheologică și/sau a avizelor de specialitate, după caz. Cu ocazia cercetării, care a vizat o suprafață de 7552,13 mp, au fost descoperite un număr de 216 complexe arheologice, cărora li s-au mai adăugat o serie de anomalii antropice, rezultatul unor acțiuni din perioada contemporană, zona fiind acoperită cu betoane cândva la mijlocul anilor '80 ai secolului XX (pl 1). Complexele arheologice cercetate aparțin mai multor secvențe cultural cronologice. Astfel, din epoca bronzului provin trei complexe ce fac parte dintr-o așezare al cărui nucleu se găsește pe parcelele învecinate, bine evidențiată prin săpături anterioare. Cercetarea noastră a confirmat una dintre limitele acestei locuiri, cele trei complexe descoperite, (Cx 9, Cx 30 și Cx 132), fiind reprezentate de gropi cu profilul în formă de clopot și un inventar reprezentat de fragmente ceramice și resturi de chirpici, ce pot fi încadrate în faza târzie a epocii bronzului. Următoarea secvență cultural cronologică aparține epocii romane și reprezintă majoritatea covârșitoare a structurilor identificate și cercetate. Dintre aceste complexe un număr de 100 sunt morminte la care se mai adaugă alte 4 complexe, (Cx 175, Cx 176, Cx 177 și Cx 213), care după forma gropilor și amplasare sunt susceptibile a fi aparținut tot unor structuri funerare, mai precis unor morminte de copii care, în urma factorilor tafonomici sau a braconajului, nu au mai păstrat resturile scheletale. Mormintele cercetate fac parte din vasta arie funerară situată în partea nordică a canabelor Legiunii a XIII-a Gemina, necropolă care se situa de o parte și de cealaltă a drumului ce lega Apulum de Ampelum și, mai departe, de zona auriferă a Munților Apuseni. Din punct de vedere al ritualului de înmormântare, acestea sunt similare celor cercetate anterior pe proprietățile învecinate, fiind caracterizate de biritualism. În cazul de față, predomină numeric mormintele de inhumație, fiind cercetate 61 de astfel de structuri, în vreme ce incinerăția este reprezentată de 39 de complexe. Mormintele de inhumație pot fi atribuite, la o primă observație din teren, unui număr de 48 copii iar 13 aparțineau cu certitudine unor subiecți adulți. Privitor la mormintele fără resturi osteologice păstrate, ele par a fi aparținut unor copii, judecând după forma și dimensiunile gropilor. Situații similare au fost sesizate și în cercetările desfășurate între anii 2018-2021 pe suprafața învecinată. În mormântările unor subiecți infans erau efectuate, ca și cele de adulți, în gropi de formă rectangulară cu colțurile rotunjite sau ovale. După modul de realizare, mormintele cercetate erau atât în cistă cât și în groapă simplă, fiecare dintre cele două modalități având mai multe variante de realizate. Astfel, în cazul mormintelor ce au folosit materialul

tegular, un prim mod de construire consta din realizarea unor asize perimetrare, compuse din câte 3-5 straturi de cărămizi întreșute, pentru a forma, pe cele patru laturi ale gropii, o „cutie” în care era depus trupul defunctului. În unele cazuri groapa avea fundul pavat cu material tegular. Un alt tip de amenajare presupunea realizarea unei trepte interioare, pe care era dispus un rând de cărămizi, aceasta fiind realizată atât pe laturile lungi ale gropii cât și pe toate cele patru. În nișa astfel rezultată era depus corpul defunctului, acoperirea fiind efectuată cu un capac realizat, probabil din scânduri. O altă variantă de cistă presupunea realizarea unor pereți din cărămizi, așezate în cant, peste care era format un acoperiș plan, tot din material tegular (Pl. 2). Inhumatiile în groapă simplă presupuneau, în primul rând, realizarea unei gropi care la partea inferioară era restrânsă față de nivelul de săpare prin realizarea unor trepte cruțate în solul galben/steril fie pe laturile lungi sau pe toate cele patru. Ca și în cazul înmormântărilor în cistă, această treaptă avea același rol de susținere a capacului din lemn. Cel de-al doilea tip de amenajare a mormintelor în groapă simplă, sesizat de către noi, este ilustrat de gropi care prezintă aceleași dimensiuni atât la conturare cât și la baza inferioară. În aceste cazuri, defunctul era depus într-un sicriu realizat din scânduri din lemn, descompuse în timp, din care s-au mai păstrat doar cuiele. În cazul în care acestea lipsesc, este de presupus că defunctul a fost înmormântat fără sicriu, învelit într-un material textil. Ritul incinerării este documentat, așa s-a precizat mai sus, printr-un număr de 39 descoperiri. Din punct de vedere stratigrafic, în sectorul studiat, gropile s-au conturat în stratul de contact dintre solul negru vegetal și cel galben steril. În câteva cazuri, partea superioară a gropii mormântului era afectată de lucrările agricole, resturile cinerare fiind împrăștiate imediat sub stratul vegetal. De altfel, numărul complexelor identificate de către noi nu reprezintă neapărat numărul de morminte de incinerare care au existat în antichitate pe acel areal. În unele morminte de inhumatie s-a constatat prezența, în umplutura gropii, a unor fragmente osteologice, de factură umană, arse, ceea ce ne-a condus spre ipoteza că o serie de morminte de incinerare au fost distruse, ulterior, prin săparea gropilor aferente unor morminte de inhumatie. Spre aceeași ipoteză ne conduce și resturile cinerare aflate sporadic în complexele arheologice datate în perioada migrațiilor care, din punct de vedere al ocupării spațiului, succed pe cele de epocă romană. Tipologic, mormintele de incinerare descoperite de noi, pe suprafața cercetată, fac parte din cele două categorii consacrate, anume de tip bustum, respectiv cu ardere la ustrinum (pl 3). Tot din perioada romană provin o serie de complexe care reprezintă resturile unor incinte funerare păstrate sub forma unor șanțuri cu profilul în forma literei „V” (pl 4). Două închid incinte erau circulare (Cx 116 și Cx140) iar altele patruleter (spre exemplu Cx 167, Cx 168, Cx 169). În alte cazuri s-au păstrat doar anumite segmente de incinte. S-a constatat prezența mormintelor atât în interiorul lor cât și suprapunând/tăind aceste șanțuri. Inventarul funerar, aflat în curs de restaurare, este sărac fiind întâlnite asocierile clasice de ceramică și monede. Excepție fac două morminte, (Cx 172 și Cx 167), descoperite neefectuate din care s-au recuperat bijuterii din aur (pl 5). În ceea ce privește cronologia complexelor de perioadă romană, ele se încadrează în linia mari pe durata existenței Provinciei Dacia. În cadrul acestei cercetări preventive, au fost făcute și câteva descoperiri care se încadrează în perioada migrațiilor, fiind reprezentate de un număr de nouă gropi de provizii, cu gura circulară în plan, săpate conic, cu partea de jos ascuțită, având umplutura constând din pământ și cenușă la care se adaugă resturi osteologice de factură animalieră, respectiv fragmente tegulare romane, reutilizate (pl 6). A doua categorie de descoperiri aparținând acestei perioade este ilustrată de două morminte de inhumatie, defuncții fiind adulți și fac parte din necropola atribuită triburilor gepide, cercetată în zonă. Mormintele se caracterizează prin gropile lungi, săpate foarte adânc dar adesea braconate. Unul dintre cele două complexe funerare, Cx. 192 a fost descoperit neefectuat, inventarul funerar fiind compus din pieptene și cataramă ovală. În fine, un ultim orizont cronologic, pus în evidență de cercetarea noastră, aparține epocii moderne, fiind reprezentat de un bordei, de formă rectangulară care, prin inventarul său, (inclusiv o monedă emisă în vremea Mariei Thereza), se datează după a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Note

- Vezi Bounegru 2017.

Informații suplimentare online

[Raportul 6969 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
